

Spännande skarvjakt i norra Uppland

TEXT & FOTO
THOMAS B
ANDERSSON

Yrkesfiskaren och jägaren Lars-Ivan Hållstrand anser att skarvarna borde ses som en intressant jaktlig resurs. Han menar att fåglarna blivit så vanliga nu att de utan vidare skulle få allmän jakt.

Mannen vid rodet drar på full gas. Vår enkla, vitmålade plasteka krossar den nattgamla isen med ett rasslande, klirrande ljud.

Det är tidig morgon, helt klart väder och minus sju grader. Vi är på väg ut för att jaga skarv här i norra Upplands kusttrakter.

Båtens förare, Lars-Ivan Hållstrand, ler lite i mjugg och säger:
– Tur att vi inte åker i en träbåt.

För de tål ingenting. Det går håll i dem direkt när det är sådan här nysis.

Okej, tänker jag för mig själv. Visserligen hade Titanic stålskrov och gick ändå till botten efter sin kollision med ett isberg. Men min jaktkamrat borde veta vad han gör – som yrkesfiskare vistas han ju i de här vattnen dagligen året runt ...

Skarven äter mycket fisk

Lars-Ivan Hållstrand är en prövad man. Han har varit småskalig yrkes-

fiskare här vid Hällnåshalvön i hela sitt vuxna liv. Före honom fiskade hans far i samma vatten och dessförinnan hans farfar.

I dag finns inte många kvar som har kustfiske som yrke i norra Uppland. I nuläget är de kanske 4-5 stycken. Ännu för några årtionden sedan fanns det ett halvt dussin av dem i varje by längs med kusten.

Farten dras ner när vi passerar ett trångt sund mellan några uppstickande stenar. Lars-Ivan berättar:

– Abborrfisket är viktigt för mig. Innan vi fick skydds jakt på skarv för två år sedan höll det på att gå riktigt åt pipan för mig. Då hade min abborrfångst på kort tid halverats och det kändes som att hela min existens som yrkesfiskare var hotad.

Det går inte att ta miste på irritationen hos honom över myndigheternas och beslutsfattarnas långsamma hantering av skarvfrågan.

2000 skarvbön på liten holme

Han pekar framför båten.

– Ett stycke bort där ligger holmen där de häckar. Det finns nästan 2 000 bon på en enda liten holme! Det måste få finnas ett tak för hur många skarvarna får bli. Annars går vi yrkesfiskare under.

Jag sätts i land på ett litet skär där några kamouflageklädda jägare redan tagit plats. De vill helst vara anonyma och inte förekomma med namn i tidningen. Skarvjakt är ju ingalunda okontroversiellt – hot och andra otrevligheter förekommer ibland från dem som motsätter sig att fåglarna jagas.

Här ute på skäret är stämningen ändå på topp inför morgonens jakt. Efter länsstyrelsebeslut får skydds jakt bedrivas efter totalt 300 skarvar i Uppsala län detta år. Skyddsjakten tillåts för att förebygga allvarlig skada för yrkesfisket och för att skydda känsliga uppväxtplatser för fisk.

En av jägarna bredvid mig laddar sin bössa och säger:

– Bland folk som bor här i området

är vi som jagar skarv populära. Det är nästan så att de lägger pengar i våra brevlådor. Skarvarna tar inte bara mycket fisk. De för ju också oväsen och luktar och skitar ner mycket där de häckar.

Väl dolda på några skär

Vi ser oss omkring. Och storknar nästan när vi upptäcker mängden fåglar längs vassen på andra sidan vattnet. De måste vara 100-tals! Mycket skarv förstås men också en hel del skrak och en och annan gräsand. På långt avstånd cirklar en havsörn högt uppe i skyn. Vilken fantastisk morgon!

Strategin är att vi ska sitta väl dolda och vänta på några skär tills skarvarna återvänder från sina fiskeplatser längre ut till havs.

FÄGELDIREKTIVET STOPPAR JAKT

EU:s fågeldirektiv gör det än så länge omöjligt att införa allmän jakt på skarv i Sverige. Frågan om skarvens skyddsstatus diskuteras allt mer inom EU. En eventuell ändring av direktivet om en sådan kommer – kan ta flera år att få på plats. Men fågeldirektivet har ändrats tidigare så helt omöjligt uppges det inte vara.

• Läs mer om jaktregler på skarv på sidan 64.

Hällnå, Uppland.

Rofyllid väntan på att skarvarna ska komma i skottläge.

SPRIDNING TILL FLER PLATSER

Hur mycket skarv det finns i Sverige är svårt att få en uppfattning om. Det är också oklart hur stor ökningen är.

Inventeringar visar dock att populationen tycks vara större än många trott och att ökningstakten sannolikt är kraftig.

Förra sommaren gjordes en skattning av Svensk Naturförvaltning i Kalmar län som visade att beståndet enbart i det länet uppgick till cirka 70 000 individer (inklusive årets ungar). Vid en tidigare inventering från 2012 beräknades antalet skarvar till ungefär 25 000.

Växer i antal

I Stockholms län uppskattar länsstyrelsen att cirka 30 000 skarvar håller till i skärgården under sommaren.

Såväl Naturvårdsverket som Jägareförbundet bedömer att skarvarna i stort utökat sitt utbredningsområde i landet under de senaste decennierna och att populationen växer kraftigt.

Anders Iacobaeus är Jägareförbundets verksamhetsrepresentant i Kustnätverket, en sammanslutning som bland annat bevakar frågor kring sjöfågeljakt.

Spriker sig inåt landet

Han säger:

- Vår känsla är att skarven sprider sig inåt landet och även mer och mer norrut. Grundinställningen från förbundets sida är att om en fågel- eller djurart har uppnått gynnsam bevarandestatus så ska den kunna ses som en jaktlig resurs och få jagas genom allmän jakt.

Himlen förmörkas av alla skarvar som passerar över oss.

Lars-Ivan Hällstrands verksamhet som småskalig yrkesfiskare hotas av den snabbt växande skarvstammen.

När alla plockat fram sina kaffetermosar dyker naturligtvis skottchanserna upp. Det slår aldrig fel!

... halvautomaten smäller och en skarv faller.

FÅGELDIREKTIVET KAN ÄNDRAS

EUs fågeldirektiv gör det än så länge omöjligt att införa allmän jakt på skarv i Sverige. Men direktivets hårda skyddsregler ifrågasätts nu av allt fler medlemsstater. Och när vi får nya jakttider i Sverige om ett par år kan det bli lättare att få jaga skarv där den gör skada.

Ebba Henning Planck jobbar med jaktfrågor på Naturvårdsverket.

– Vi håller ju just nu på med en stor översyn av jakttiderna. I samband med det har flera remissinstanser föreslagit att skarven skrivs in i bilaga fyra i jaktförordningen. Det innebär att skydds-jakt på eget initiativ i så fall skulle bli tillåten, säger hon och fortsätter:

– Att skyddsjaga på eget initiativ skulle innebära en förenkling i och med att du då inte behöver söka tillstånd i förväg hos länsstyrelsen. Sannolikt kommer jakten ändå att villkoras på olika sätt, till exempel att den bara får ske 200 meter från fiskeredskap eller i utsättningsområden för fisk.

Ebba Henning Planck säger att EU borde kunna tillåta en sådan utvidgad skydds jakt. I vissa av våra län har ju vitkändad gås i flera år fått skydds jagas på eget initiativ vid växande gröda utan att EU har protesterat. Hon bedömer att de nya nationella jakttiderna i Sverige troligen kommer börja gälla från 1 juli 2021.

Skydds jakt kommer?

Förutom våra egna nationella jakttider påverkas alltså skarvjakt-erna också av skrivningarna i EUs fågeldirektiv. I detta direktiv förbjuds uttryckligen allmän jakt på arten – endast skydds-jakt får ske.

Flera medlemsstater, alltså inte bara i Sverige, har framfört krav på mer generösa jaktregler. Bakgrunden är de skador som förorsakas av den snabbt växande skarvpopulationen.

Holmen där det som mest funnits nästan 2000 bon.

Ytterligare en skjuten skarv kan läggas till handlingarna. Lars-Ivan Hällstrand kan övergå till dagens övriga sysslor.

– Vi är inte många yrkesfiskare som finns kvar numera. Myndigheterna säger att de vill hjälpa oss men de jobbar fruktansvärt långsamt, säger Lars-Ivan Hällstrand.

Och snart börjar vi också se några av de stora, svarta fåglarna passera på hög höjd ovanför oss. Men avståndet är 60-70 meter, alltså helt klart utanför hagelhåll.

Lars-Ivan har berättat att man länge haft skarv här i Lövstabukten. Riktigt talrika har fåglarna dock blivit först på senare år och då har ökningen varit närmast explosiv. Förutom abborre fiskar han även strömming, sik och lax. Mest slår skarvarna mot abborrfisket – den grunda Lövstabukten är en viktig föryngringsplats för just den fiskarten.

Långa håll

Vi behöver inte vänta länge förän ännu fler skarvar dyker upp ovanför våra huvuden. Men hållet fortsätter att vara för långt. Däremot kommer det storskrak gång på gång inom skotthåll; typiskt när vi inte får jaga något annat än skarv!

Så rätt vad det är smäller en av bössorna och en skarv faller med en

duns ned på det tunna islagret. Vi hör också bössknallar från en holme längre in mot land där Lars-Ivan själv fattat posto. Tydligt har fler skarvar börjat komma inom håll.

För bra väder

En av mina jaktkamrater på skäret säger:

– Det är inte lätt att få skott på de här fåglarna. Sådana här klara dagar som i dag flyger de alldeles för högt. När det är dimma eller molnigt kommer de betydligt lägre och är enklare att skjuta. Men det gäller att vara väl kamouflerad och inte röra sig innan

”Så rätt vad det är smäller en av bössorna och en skarv faller med en duns ned på det tunna islagret.”

det är skottläge – de ser otroligt bra!

Efter ett par timmar kommer Lars-Ivan tillbaka med båten för att hämta mig. Vi två ska bryta medan de andra jägarna kommer sitta kvar och passa ytterligare en stund. Otroligt mycket fågel är i luften så det kan mycket väl dyka upp nya, fräscha chanser!

Lars-Ivan berättar att han gärna ser att allmän jakt eller någon typ av licensjakt på skarv införs i framtiden. Fåglarna har ökat så mycket att de utan vidare skulle tåla ett rimligt jakttryck. Någon risk för att de utrotas genom jakt finns inte.

När vi stiger i land vid hans brygga säger han:

– Skarvarna får i mina ögon gärna finnas kvar, men de måste begränsas i antal så att de inte gör så stor skada. Varför inte se dem som en jaktlig resurs? Själv har jag aldrig ätit skarv men jag har hört att den betraktas som jättefin mat i Norge och på Åland. ☞